

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ТАТАРЕЦЬ КАРИНА, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА**, к.е.н, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВА: ЗМІСТ, ЕТАПИ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У сучасних умовах конкуренції та частих змін законодавства підприємства потребують ефективної системи економічного контролю, що забезпечує раціональне використання ресурсів і достовірність фінансової інформації. Важливою її складовою є внутрішній аудит – незалежна діяльність, спрямована на оцінювання ефективності систем управління, внутрішнього контролю й корпоративного управління. Він поєднує контрольні, аналітичні та консультативні функції, сприяючи своєчасному виявленню відхилень, ідентифікації ризиків та розробленню рекомендацій щодо їх мінімізації.

Метою внутрішнього аудиту є підвищення ефективності управління підприємством через аналітичне супроводження управлінських процесів, формування обґрунтованих оцінок і рекомендацій для вдосконалення системи управління та результативності господарської діяльності [1].

Основні завдання внутрішнього аудиту охоплюють:

- перевірку відповідності внутрішніх регламентів і процедур чинному законодавству;
- аналіз правильності укладання та виконання господарських договорів;
- контроль наявності й ефективності використання активів і ресурсів;
- перевірку дотримання фінансової, розрахункової та податкової дисципліни;
- оцінювання достовірності обліку витрат, доходів і фінансових результатів;
- підготовку рекомендацій щодо вдосконалення системи контролю та управління ризиками;
- консультування керівництва з питань управління, обліку й оподаткування.

Процес внутрішнього аудиту є послідовною системою дій, спрямованих на отримання об'єктивної, достовірної та корисної для управління інформації. Кожен його етап має самостійне значення та визначає загальну результативність аудиторського процесу. Перший етап – планування та підготовка аудиту. На цьому етапі аудитор визначає об'єкти та пріоритети перевірки, формулює мету, завдання і критерії оцінювання, розробляє програму аудиту, визначає часові межі та необхідні ресурси. Підготовчі роботи є найтривалішими – вони охоплюють близько 50 % загального обсягу аудиту, оскільки саме якість планування зумовлює точність результатів і ефективність усієї перевірки. Другий етап – проведення аудиторської перевірки. Він включає безпосереднє вивчення первинних документів, спостереження за господарськими процесами, інтерв'ювання працівників, перевірку дотримання

процедур внутрішнього контролю та аналіз облікових даних. Особливу увагу приділяють порівнянню фактичних показників із плановими, нормативними та середньогалузевими орієнтирами. Цей етап є найбільш практичним і займає близько 30 % загального часу. Третій етап – оцінювання та узагальнення результатів аудиту. На цьому етапі аудитор систематизує отримані дані, ідентифікує виявлені порушення, визначає їхні причини та наслідки, оцінює рівень ризиків і вплив на фінансові результати. Завершальним елементом є підготовка підсумкового звіту, який містить висновки, аргументовані пропозиції та рекомендації для керівництва щодо підвищення ефективності системи контролю, управління ризиками та вдосконалення облікової політики. Хоча цей етап займає близько 20 % загального часу, він має вирішальне значення, оскільки саме на його основі формується зворотний зв'язок між аудиторською діяльністю та управлінськими рішеннями [2].

Важливим елементом процесу внутрішнього аудиту є належне документальне оформлення його результатів, що забезпечує об'єктивність, достовірність і доказовість аудиторських висновків. Документація внутрішнього аудиту виступає як офіційне підтвердження проведених процедур, виявлених відхилень та запропонованих заходів щодо їх усунення, а також як інструмент збереження інформації для подальших перевірок і аналітичного узагальнення.

До основних документів внутрішнього аудиту належать [2]:

1. Програма внутрішніх аудитів – визначає періодичність, об'єкти, мету та завдання перевірок.
2. План аудиту – містить графік, послідовність дій і методи збору доказів.
3. Опитувальна анкета (контрольний лист) – використовується для збору інформації та перевірки відповідності діяльності вимогам і стандартам.
4. Протокол невідповідностей – фіксує відхилення, причини їх виникнення та заходи з усунення.
5. Звіт про результати аудиту – узагальнює висновки, виявлені проблеми та рекомендації щодо вдосконалення системи контролю.

Таким чином, внутрішній аудит посідає ключове місце в системі економічного контролю підприємства, забезпечуючи законність, ефективність, прозорість і підзвітність господарської діяльності. Його роль виходить за межі традиційної перевіркової функції – внутрішній аудит виконує також аналітичну та консультативну місію, формуючи основу для стратегічного управління, підвищення конкурентоспроможності й сталого розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Внутрішній аудит: суть, об'єкти та суб'єкти. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/13500826/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/vnutrishniy_audit_sut_obyekti_subyekti (дата звернення: 23.10.2025).
2. Івано-Франківськстандартметрологія – Що таке внутрішній аудит на підприємстві. Ivano-Frankivskstandartmetrology – Main. URL: <https://www.ifdcsms.com.ua/uk/news/944/shcho-take-vnutrishni> (дата звернення: 23.10.2025).

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

